

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-quartâ Decembris.

M. MATTHÆO THUILLIER, Doctore Medico, Præside.

Est-ne salivalis succus præcipuum chyloseos instrumentum?

I.

IN solido & fluido posita est corporis humani œconomia. Solidum dixeris filamenta illa albida plùs minùs tenuia, parva, tensilia ex quibus veluti totidem tubulis ossa, tendines, musculi, vasa sanguinea &c. contexuntur. Fluidum verò sanguinem, ex quo cæteri quot quot humores velut ex uno perennique fonte derivantur. Partes solidæ in ipso ovulo reperiuntur. Inertes quidem ex se, nulliusque participes motûs, nisi communis partibus matris. Proprius autem à spiritu seminis virilis inchoari exigit. Quamprimùm exigua embryonis moles reserata est, quot vires acquirit eundo! crescere enim non desinit ovum explicatum in homuncionem. Tunc hic à matre pro alimento carpit chylum. Nihil unde vel paucum est quod excernatur, penus inutile factum; neque enim amnio contentus liquor sudor est & urina. Adolescens ibi magis ac magis fætus nonum vix mensem attigit, ut egressum moliatur, capite procumbens pudoris claustra petit, reserat. Aurâ jam potitus liberiore, eodem ferè alimento, sed uberiori vescitur, quia tunc multa dissipat. Ætate provectior, majorem succi nutritii, cæterorumque humorum fraudem hunc pati necesse est, quam resarcire indiget lautiori alimentorum suppellectile.

II.

UBERRIMA est alimentorum copia. Multa ex vegetabilium, ex animalium familiâ plurima & exquisita depromun-

tur. Alia cum, alia ſine artis apparatu edilia: nulla autem nutriendo corpori idonea niſi priùs aſſumantur ore, præviumque ibi, ſi ſolida, attritum, colliſumque ſubeant. Ad id enim officii utraque maxilla dentibus armatur, quarum triplicem, natura, familiam inſtituit in homine, utpote qui præ cæteris animantibus omnis generis alimentorum varietate gaudet. Alimenta itaque attrita & diviſa plus acquirunt ſuperficiei, adeoque energiæ ſolventis in ventriculo magis patent, ac deglutitio facilior evadit, non proprio pondere (relativa enim, non abſoluta eſt corporum gravitas) non aëris atmoſphærici impulſu ventriculi fundum alimenta petunt. Lingua deglutitionem inchoat: perficiunt pharyngis muſculi: alimenta ſic in ventriculum detruſa, indigent macerari ulteriùs, digeri, diſſolvi. Quæ priùs enim erant variis diſtincta coloribus, unius tùm, lactiſque ſimilis, coloris fiunt; atque ex variis variè congeſtis fit chylus unus. Hæc rerum longè diſcrepantium mutatio, chyloſis nuncupatur, quam in ventriculo penitùs abſolutam affirmare licet. Alia enim eſt chyli confectio, alia ejuſdem ſecretio; illius officina ventriculus, hujus inteſtina: hanc abſolvit bilis unâ cum ſucco pancreatico, illam potiſſimùm perficit ſalivalis ſuccus.

III.

CHYLOSIN coctione confici opinio fuit veterum, ſed apud eruditos recentiores & melioris notæ phyſicos, dudum exolevit. Neque felicior erit fermentationis conjectura, quam ſub ſpecie quâdam veriſimilitudinis diù promulgatam litteratorum medicorum familia credulis & ſimplicibus reliquit. Alimentorum ſolutione nodum hunc expedire malunt. Quàm verò à ſcopo veritatis aberrant! qui acidi in ſthomaco ſtabulantis, ex arteriarum oſtiolis uſque deflui operâ ſolvi alimenta arbitrantur. At poſitâ, nec conceſsâ hujus exiſtentiâ, cui autopſia refragatur, acidum eſſe menſtruum univerſale quis unquam aſſeruit quale eſſe deberet, ut omnis generis edulia unâ veluti clave reſeraret? magnum inter ipſa acida diſcrimen eſſe nemo neſcit. Acetum faciliùs plumbum; ſpiritus vitrioli ferrum; aqua fortis reliqua metalla, non aurum aggreditur. Atteri, comminuique magis ac magis alimenta non illepidè docenr quidam eruditi, per trituram (inquiunt) alimentorum ſolutio incipit in ore, integram facit ventriculi commolentis motus reciprocus. At at! urna ſatis capax ventriculus non niſi remiſſo atque inſenſili motu, ſpatio temporis exiguo eduliorum compagem in ſegmenta tundit minutiſſima, quæ vix piſtillum aut malleus repeti-

tis ictibus assequatur. Præterea multiplicis alimentorum coloris in lacteum commutatio uno partium collisu, sine menstruo solvente, haud facilè concipi potest. His adde chylosin non tàm alimentorum molitura perfici, quàm eorum solutione, aut potiùs extractione, quæ corpori nutriendo, cæterisque animalis commodis cedere debent. Hoc solventis idonei opus est, non cæci trituræ commolentis impetus.

IV.

SOLVUNTUR minus alimenta quàm ex ipsis extrahuntur partes quædam in chylum abituræ; cæteræ menstrui vim eludunt per aluum eliminandæ. Menstruum illud est salivalis succus, quippe qui cum plurimis (si non omnibus) & esculentis & potulentis, commodè jungi potest; quin etiam omnibus ferè ac singulis liquoribus tum acidis, tum alkalicis variisque spiritibus hic se se admisceri patitur. Particulis constat aqueis, salinis & oleosis. Aqueæ & oleosæ viam sibi facilè parare possunt, vires addunt salinæ, quæ rigidis veluti totidem aculeis concretorum poros subire valent, strictamque eorum compagem penitùs reserare: sic pristina partium junctura ultrò invertitur, quæ rigida priùs duraque fit mollis pulti-formisque eduliorum commissura. Chylus autem quandiù massæ adhuc inexistit, chymus veteribus audit, & tùm colorem, ut plurimùm alimentorum servat, aut communem cum illo obtinet, non nisi post secretionem albi coloris conspiciendus; neque colorem hunc ab acido urinosoque sale repetas, sed ex gelatinosis partibus cum aqueis coeuntibus, quæ quoties commiscentur albicantem colorem concedunt. Sic tinctura Benzoes rubicunda; Balzami de Capayua flava, resina Jalappæ fusca; semina diversi coloris, cum aquis juncta, lacteum liquorem constituunt. In album autem colorem salivalis succus, quàm sit mutatu facilis, docent experimenta chymica. Cum spiritu salis volatilis mista saliva, lactis tenuioris instar apparet; & butyro antimonii si jungatur, in totum lactescit, cremoris que lactei faciem induit. Succo salivali subsidiariam tantum præbent operam cætera chyloseos instrumenta. Duriorum attritione dentes, suis ventriculus fibris motricibus; dum enim angustatur abbreviaturque, alimenta subiguntur, dividuntur, attenuantur, atque à solvente commodiùs superari possunt. Partium etiam adjacentium calorem suum ad chylosin operam conferre quis neget? Quippe cum inde major accedat menstruo vis & energia.

V.

SALIVALI fucco, ut ex trahendo ex alimentis chylo abundè ſufficeret, à naturâ proviſum eſt, quæ hunc ex tot fontibus, partim in ore, partim extrà os conſtitutis, aut immediatè, aut mediatè per canales in ventriculum deducit; atque ejuſdem generis eſt lympha glandularum Oeſophagi & ipſius ventriculi ut potè quæ ex eodem ſanguine, ab ejuſdem generis vaſis & glandulis conglomeratis & in eundem uſum ſeparari ſolet. Magni ad chyloſin momenti ejus ubertas, modò tamen probè ſit conſtitutus. Minus vegetum reddit chylum factus dilutior, viſcoſior alimentorum poros omnes uſque non penetrat neque dividit ſatis. Chyloſi etiam officit ſi ſalſus eſt vel amarus, vel dulcis, vel acidus. Nullius enim ſaporis eſſe debet & inſtar aquæ glutine quodam craſſioris factæ fluere. Perpetua ſit hujuſce ſucci, nobis inſciis diù noctuque deglutitio. Cum in vacuo ventriculo uberior colligitur, movet ciborum appetentiam, tùm quod ea non adſint in quæ virtutem ſuam exerat, tùm quod ſpicula ſalina, quibus ſcatet, tunc minùs impedita factaque ſui juris, levi corroſione, aut irritatione potiùs Ventriculum afficiant. Is autem ventriculi ſenſus fames vulgò nuncupatur. Qui autem liquor famem excitat, is & chylificationis primarius opifex cenſeri debet.

Ergo ſalivalis ſuccus præcipuum chyloſeos inſtrumentum.

Domini Doctores diſputaturi.

M. Alexander Petrus Mattot.
M. Claudius Bourdelin, Sereniſſimæ Duciſſæ Burgundiæ, Medicus perpetuò ordinarius.
M. Joannes-Franciſcus Foy-Vaillant.
M. Alexius Littre.
M. Petrus-Joannes Burette, Chirurgiæ Profeſſor.
M. Ludovicus de Vaux.
M. Renatus le Conte.
M. Franciſcus Afforty.
M. Germanus Preaux, Regius & rei Herbariæ in Scholis Profeſſor.

Proponebat Pariſiis JOANNES-BAPTISTA FERMELHUIS, Vernonæus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1702.

Apud Viduam Franciſci Muguet, Regis & Facultatis Medicinæ Typographi.